

Pallopeli koiran kanssa – monilajisen vuorovaikutuksen sekventiaalinen tarkastelu

Mika Simonen
Helsingin yliopisto

Pallon ja erilaisten esineiden heitto on yksi suosituimmista koirien kanssa tehtävistä ajanvietteistä ja harrastuksista. Esitelmässä tarkastellaan pallopelin jäsentymistä ihmisen ja koiran välisessä vuorovaikutuksessa. Aineistona on koirien ulkoilusta kerättyä materiaalia (yhteensä noin 120 minuuttia). Keskustelunanalyttisesti inspiroituneen tulokinnan (Peltola & Simonen 2024) avulla muodostetaan näkemys, jonka mukaan pallopelin kontekstissa osallistujien toiminnot voidaan tulkita esisekvenssin etu- ja jälkijäsenenä sekä varsinaisen sekvenssin etu- ja jälkijäsenenä (Schegloff 2007; Schegloff & Sacks 1973). Aiemmassa tutkimuksessa (mm. Mondémé 2023) on havaittu ihmisten ja eläinten yhteisesti kannattelevan sekvenssejä. Tämän tutkimuksen analyysin mukaan pallopeli voi jäsentyä ainakin kahdella tavalla sekventiaalisesti vuorovaikutuksessa.

Ensimmäisessä tapauksessa osallistujien toiminta jäsentyy yhteisesti toteutetun esisekvenssin avulla. Aloitteellinen koira tuottaa esisekvenssin etujäsenen antamalla pallonsa ihmiselle. Koira tiputtaa pallon eteensä ja jää odottamaan. Esisekvenssin jälkijäsen muodostuu ihmisen toiminnosta, kun ihminen nostaa pallon maasta. Ennen varsinaista sekvenssiä voivat osallistujat tuottaa erilaisia valmistavia toimintoja. Varsinainen sekvenssin etujäsen muodostuu ihmisen heittäessä pallo takaisin koiralle. Sekvenssin jälkijäsen päättää varsinaisen sekvenssin: koira ottaa pallosta kopin.

Eriävä tapa jäsentää pallopelin vuorovaikutusta on ohittaa esisekvenssin jälkijäsen. Koiran tuottama esisekvenssin etujäsen (koira tiputtaa pallon eteensä) ei saa jälkijäsentä, sillä ihminen siirtyy varsinaiseen sekvenssiin, eikä esimerkiksi nosta palloa ja siten toteuta esisekvenssin jälkijäsentä. Tässäkin tapauksessa osallistujilla on erilaisia valmistavia toimia. Varsinaisen sekvenssin etujäsenen toteuttaa ihminen, joka potkaisee palloa. Koira tuottaa sekvenssin jälkijäsenen ottamalla kopin pallosta. Jälkijäsen päättää sekvenssin.

Esityksessä todennetaan pallopelin vuorovaikutustilan rakentuvan ihmisten ja eläinten välille heidän toiminnassaan ja suhteissaan. Pallopelin sisäinen dynamiikka, erityisesti pallon toimittaminen takaisin koiralle (=varsinaisen sekvenssin etujäsen), edellyttää peliin osallistujilta täsmällistä tietoa toistensa sijainneista ajallisesti ja tilallisesti.

Kirjallisuus

Mondémé, C. (2023) Sequence organization in human–animal interaction. An exploration of two canonical sequences. *Journal of Pragmatics* 214, 73-88, <https://doi.org/10.1016/j.pragma.2023.06.006>.

Peltola, R. & Simonen, M. (2024) Towards interspecies pragmatics: Language use and embodied interaction in human-animal activities, encounters, and narratives. Pääkirjoitus. *Journal of Pragmatics* 220, 15-19. <https://doi.org/10.1016/j.pragma.2023.11.013>.

Schegloff, E. A. (2007) *Sequence Organization in Interaction. A Primer in Conversation Analysis*. Vol. 1. Cambridge: Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511791208>

Schegloff, E. A. & Sacks, H. (1973) Opening up closings. *Semiotica*, 8(4), 289–327.